

بررسی رابطه ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان

دانشگاه علوم پزشکی

حسین مومنی مهموئی^۱، علی پورفاطمی^{۲*}

چکیده

مقدمه: هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد می‌باشد.

روش بررسی: این تحقیق توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. در این پژوهش، ویژگی‌های ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی به عنوان متغیرهای پیش‌بین و اشتیاق تحصیلی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شده بود. جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه دانشجویان مقاطع کاردانی، کارشناسی پیوسته و دکتری عمومی دانشگاه علوم پزشکی گناباد مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۵-۱۳۹۶ به تعداد ۱۱۴۳ نفر بود. نمونه آماری به تعداد ۲۷۵ نفر و بر اساس روش طبقه‌ای متناسب با حجم و به صورت چند مرحله‌ای انتخاب شد. ابزارهای پژوهش عبارت از پرسشنامه اشتیاق تحصیلی، پرسشنامه آگاهی از آینده شغلی و پرسش‌نامه ادراک از عدالت آموزشی بودند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از رگرسیون چند متغیره و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

نتایج: نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد ۱۶٪ از تغییرات واریانس نمرات اشتیاق تحصیلی با ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی قابل پیش‌بینی است. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین اشتیاق تحصیلی و ادراک از عدالت آموزشی، $(P < 0.01)$ و آگاهی از آینده شغلی $(R = 0/357)$ و آگاهی از آینده شغلی $(P < 0.01, R = 0/405)$ رابطه وجود دارند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاکی از وجود ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بود، این نتایج نشان داد که وجود ادراک مثبت از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی دانشجویان علوم پزشکی می‌تواند موجب بهبود و افزایش اشتیاق تحصیلی آنها گردد.

لذا در همین راستا پیشنهاد می‌گردد مدیران آموزشی دانشگاه علوم پزشکی در برنامه‌ریزی‌های آموزشی به ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی در دانشجویان و افزایش علاقه و اشتیاق آنان به تحصیل توجه نمایند. واژه‌های کلیدی: ادراک، عدالت آموزشی، آگاهی از آینده شغلی، اشتیاق تحصیلی

۱- استادیار، دانشگاه آزاد تربت حیدریه، دانشگاه آزاد تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران .

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد علوم تربیتی گرایش برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد تربت حیدریه، تربت حیدریه، ایران .

* (نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۰۹۱۳۵۳۳۲۸۱۱ پست الکترونیکی: moben_1391@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۲۱

تاریخ بازبینی: ۱۳۹۷/۰۱/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۲۰

مقدمه

در اوایل قرن حاضر، تأمین آموزش بر اساس استعدادها، مورد توجه متخصصان قرار گرفت و از نیمه دوم قرن حاضر، شعار عدالت آموزشی و برابری فرصت‌های تحصیلی مطرح شد، اما در هر برهه‌ای از زمان سیاست‌ها و روش‌های خاصی را متناسب با اهداف موردنظر اتخاذ نمودند. عدالت آموزشی در سال‌های اخیر، کانون توجه متخصصان تعلیم و تربیت بوده است، این عدالت شامل، عدالت در منابع (درون داد)، عدالت در فرآیند و عدالت در پیامد فعالیت‌های یاددهی - یادگیری است (۱). عدالت آموزشی زمانی محقق می‌گردد که از طریق درون داده‌ها و فرآیندهای جاری در محیط آموزشی، یادگیرندگان قادر باشند به پیامدها یا همان هدف غایی دست یابند. یکی از مؤثرترین راه‌های تحقق عدالت آموزشی، تأمین فرصت‌های یکسان برای دسترسی عموم افراد جامعه به آموزش و پرورش است و همه آحاد انسانی حق دارند از آموزش و پرورش یکسان برخوردار گردند. در جهان کنونی یکی از شاخص‌های پیشرفت اجتماعی، آموزش و پرورش و چگونگی بهره‌مندی از آن است. بر همین مبنا کشورها به خصوص کشورهای در حال توسعه در صدد ایجاد فرصت‌های برابر دسترسی همگان به آموزش و پرورش هستند (۲). در واقع عدالت آموزشی به مهیاسازی فرصت‌های برابر، متناسب با نیازهای ویژه هر فرد اشاره دارد؛ زیرا افراد در دانش، مهارت، توانایی، انواع یادگیری و پیشینه فرهنگی و نیازهای آموزشی‌شان با هم متفاوت‌اند. منظور از فرصت برابر جلوگیری، حذف یا کاهش تبعیض بین افراد از لحاظ جنسیت، نژاد، وضعیت جسمانی، سنی، زبانی و طبقه اجتماعی است (۳). فعالیت‌های آموزشی هر کشور را می‌توان سرمایه‌گذاری یک نسل برای نسل دیگر تلقی کرد. در واقع تمام هزینه‌های مادی و غیرمادی که در جریان آموزش صرف می‌شوند، سرمایه‌گذاری بر روی منابع انسانی به شمار می‌روند، زیرا در شرایط مطلوب، آموزش فرصت بهره‌وری را برای شخص و در نهایت برای جامعه فراهم می‌آورد. توزیع عادلانه امکانات آموزشی در نهادها از گسترده‌ترین و بحث برانگیزترین مباحث در حیطه علوم انسانی است. اهمیت بیشتر عدالت آموزشی

نسبت به عدالت در سایر حوزه‌ها به دلیل تأثیرگذاری آن در طول زندگی می‌باشد. عدالت آموزشی نقش اساسی در افزایش اعتماد به نفس، آینده شغلی، پایگاه اجتماعی و اجتماعی شدن افراد دارد (۴).

به طور کلی عدالت آموزشی به معنای فراهم آوردن فرصت‌های آموزشی برابر برای دانشجویان است که اغلب به برابری در برخورد‌های استاد با دانشجویان به ویژه در کلاس‌هایی که تنوع و تفاوت زیادی بین دانشجویان وجود دارد، مربوط می‌شود (۵). این شکل از عدالت اشاره به وجود تعاملات و رفتارها و شیوه عملکرد مبتنی برانصاف، برخورد بدون جانبداری، راهنمایی متناسب با توانایی دانشجویان، رعایت عدالت در ارزیابی و ارائه امتیازها دارد که می‌تواند باعث انتقال حس ارزشمندی بین دانشجویان و به دنبال آن ایجاد رفتارهای مدنی تحصیلی مطلوب گردد. هدف از آموزش عدالت محور، تقویت ارزش‌ها و ظرفیت‌های شخصی برای رعایت اصول عدالت در رفتارهای روزانه فردی و اجتماعی است. این آموزش باید حساس به باورها و هنجارهای فرهنگی باشد. با آموزش عدالت محور می‌توان به تغییر رفتار فردی رسید که به گسترش عدالت اجتماعی در جامعه منتهی خواهد شد (۶). عدالت آموزشی به معنای فراهم آوردن برابری فرصت‌های آموزشی برای دانشجویان است که اغلب به برابری در برخورد‌های استاد با دانشجویان به ویژه در کلاس‌هایی که تنوع و تفاوت زیادی بین دانشجویان وجود دارد، مربوط می‌شود. این شکل از عدالت، اشاره به وجود تعاملات و رفتارها و شیوه عملکرد مبتنی بر انصاف، برخورد بدون جانبداری، راهنمایی متناسب با توانایی دانشجویان، رعایت عدالت در ارزیابی و ارائه امتیازها دارد که می‌تواند باعث انتقال حس ارزشمندی به دانشجویان و به دنبال آن، ایجاد رفتارهای مدنی و تحصیلی مطلوب در آنان شود (۷). ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی می‌تواند نگرش و اشتیاق دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهد.

در عصر حاضر، تعلیم و تربیت کلید ورود به بسیاری از مشاغل است و راهنمایی تحصیلی می‌تواند نقش مؤثری در برنامه‌ریزی زندگی شغلی داشته باشد. زیرا دانش‌آموزان و دانشجویان با آگاهی درست در انتخاب رشته تحصیلی به گزینه‌های شغل آتی خویش می‌نگرند. با آنکه هزاران شغل در بازار کار وجود دارد، ولی دانش‌آموزان مدارس تنها با تعداد معدودی از آنها، آن هم به طور صوری، آشنا هستند. به نظر می‌رسد منابع اطلاعاتی و اطلاع‌رسانی، در امر راهنمایی تحصیلی شغلی دانش‌آموزان ضعیف است. این امر می‌تواند منجر به سردرگمی و ناتوانی در تصمیم‌گیری حرفه‌ای و در نهایت، نارضایتی شغلی شود. امروزه دنیای کار پیچیده و متغیر است و دانشجویان برای اخذ تصمیمات هوشیارانه و آمادگی برای انتخاب شغل نیازمند یاری هستند. چنین کاری از طریق راهنمایی و مشاوره تحصیلی شغلی میسر است (۸). آگاهی شغلی مجموعه اطلاعاتی است که به افراد کمک می‌کند تا در زمینه تعیین مسیر زندگی شغلی‌شان، تصمیم‌گیری نمایند. این اطلاعات به بررسی دنیای مشاغل و شناسایی خصوصیات شغلی می‌پردازد. شناخت و علاقه به رشته تحصیلی آینده شغلی حس مسئولیت‌پذیری افراد را افزایش داده و منجر به بالا رفتن کارایی افراد در ارائه خدمات سیستم سلامت می‌گردد (۸).

نداشتن آگاهی نسبت به رشته تحصیلی موجب به وجود آمدن عدم تطابق بین آینده شغلی افراد با نیازها و انتظاراتشان می‌گردد و عواقب سوء ناشی از این مسئله متوجه نظام آموزشی می‌گردد. بنابراین ارائه راهکارهای موثر برای افزایش اشتیاق دانشجویان نسبت به تحصیل نه تنها موجب ارتقای سیستم آموزشی می‌شود، بلکه منجر به بازدهی بالای نیروی انسانی در سازمان‌ها می‌گردد. از سوی دیگر آموزش مهارت‌های یادگیری نه تنها آگاهی یادگیرندگان را نسبت به آنها افزایش می‌دهد بلکه آنها را به کاربرد این مهارت‌ها و راهبردها در خواندن و مطالعه ترغیب می‌کند. بنابراین نتیجه این آموزش، چیزی جز

پیشرفت تحصیلی و بهبود عملکرد تحصیلی یادگیرندگان نخواهد بود (۹).

نبود دفاتر مشاوره زیاد در خیلی از شهرستان‌ها و عدم شناخت دقیق بعضی از رشته‌های دانشگاهی منجر به بروز مشکلاتی در آینده علمی و تحصیلات بخشی از دانشجویان می‌گردد (۱۰). این مسائل باعث شده است که افراد از طبقات گوناگون جامعه با انگیزه‌های مختلف و گاهی بدون شناخت، آگاهی و علاقه وارد رشته‌های مختلف آموزشی شوند (۸). تعدادی از دانشجویان، علی‌رغم وقت، هزینه و تلاشی که در انتخاب رشته داشته‌اند، اقدام به تغییر رشته می‌کنند. تغییر رشته حتی در کشورهایی مانند آمریکا در حال افزایش است. بسیاری از این تغییر رشته‌ها مربوط به عدم شناخت فرد از رشته تحصیلی یا عدم موفقیت در رشته مورد نظر است (۱۱). عدم شناخت کافی از رشته انتخابی می‌تواند منجر به بی-علاقگی، سرخوردگی و در نتیجه افت تحصیلی دانشجویان شود (۱۲).

شناخت و آگاهی داشتن از رشته تحصیلی سبب ایجاد انگیزه در فرد می‌شود لذا دانشجویان باید جهت انجام هر چه بهتر وظایف محوله شده در آینده، با آگاهی بیشتری رشته تحصیلی خود را انتخاب نموده تا به دنبال آن علاقه‌مندی بیشتری در آنها ایجاد شود. آنها این آگاهی را می‌توانند از منابع مختلف نظیر خانواده، شاغلین حرف، رسانه‌های خبری و غیره کسب نمایند (۱۳).

جستجوی آگاهانه اطلاعات در مورد رشته‌های دانشگاهی قبل از انتخاب رشته می‌تواند در رضایت از تحصیل و موفقیت دانشجویان تاثیر بگذارد، و زمینه تعهد به حرفه مرتبط با رشته تحصیلی آنان را که در آینده اختیار خواهند کرد را فراهم کند. در صورت شناخت رشته‌ها و علاقه به رشته تحصیلی، حس مسئولیت‌پذیری افزایش خواهد داشت که این خود نیز منجر به بالا رفتن کارایی افراد در ارائه خدمات سامانه سلامت می‌گردد (۱۴).

شناخت و آگاهی داشتن از رشته تحصیلی سبب ایجاد انگیزه در فرد می‌شود لذا دانشجویان باید جهت انجام هر چه بهتر وظائف محوله شده در آینده، با آگاهی بیشتری رشته تحصیلی خود را انتخاب نموده تا به دنبال آن علاقه‌مندی بیشتری در آنها ایجاد شود. آنها این آگاهی را می‌توانند از منابع مختلف نظیر خانواده، شاغلین حرف، رسانه‌های خبری و غیره کسب نمایند (۱۵). نداشتن آگاهی و علاقه نسبت به رشته تحصیلی موجب به وجود آمدن عدم تطابق بین آینده شغلی افراد با نیازها و انتظاراتشان می‌گردد و عواقب سوء ناشی از این مسئله متوجه نظام آموزشی و سیستم سلامت می‌گردد. بنابراین ارائه راهکارهای موثر برای افزایش رغبت دانشجویان رشته‌های علوم پزشکی نسبت به رشته تحصیلی نه تنها موجب ارتقای سیستم آموزشی می‌شود، بلکه منجر به بازدهی بالای نیروی انسانی در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی و همچنین ارائه خدمات بهینه به بیماران نیز می‌گردد (۱۶). رغبت و اشتیاق تحصیلی دانشجویان متأثر از عوامل گوناگونی است که موفقیت و پیشرفت تحصیلی دانشجویان را تا اندازه زیادی تحت تاثیر قرار می‌دهد.

یکی از عوامل کلیدی موثر در موفقیت دانشجویان مفهوم "اشتیاق تحصیلی" است (۱۷). اشتیاق تحصیلی سازه‌ای است که برای اولین بار جهت درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح گردید و به عنوان پایه و اساسی برای تلاش‌های اصلاح گرایانه در حوزه تعلیم و تربیت مدنظر قرار گرفت (۱۸). اشتیاق تحصیلی، یکی از انواع اشتیاق می‌باشد و به میزان انرژی که یک یادگیرنده برای انجام کارهای تحصیلی خود، صرف می‌کند و نیز به میزان اثربخشی و کارایی حاصل شده، اطلاق می‌شود. اشتیاق تحصیلی معمولاً به عنوان ساختار انگیزشی به کار برده می‌شود که منعکس‌کننده تعهد یادگیرنده نسبت به تحصیل می‌باشد (۱۹). سازه اشتیاق تحصیلی به رفتارهایی که به یادگیری و پیشرفت تحصیلی مربوط است، اطلاق می‌شود (۲۰). این مفهوم به کیفیت تلاشی اشاره دارد که فراگیر صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی می‌کند تا به صورت مستقیم در دستیابی به نتایج مطلوب نقش داشته باشد (۲۱). مطالعات

لذا با توجه به اهمیت موضوع اشتیاق تحصیلی دانشجویان و عوامل موثر بر آن از قبیل ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی و از طرفی نیز با عنایت به اینکه تاکنون مطالعه گسترده‌ای در این زمینه انجام نشده است و مطالعات پیشین تنها محدود به یک رشته بوده است، تصمیم بر آن شد تا مطالعه‌ای باهدف تعیین رابطه ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ انجام شود. در این رابطه فرضیات زیر مورد پژوهش قرار گرفت:

ادراک از عدالت آموزشی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد.

آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد.

روش کار

این تحقیق از نوع همبستگی می‌باشد. در این پژوهش، ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی به عنوان متغیرهای پیش بین و اشتیاق تحصیلی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شده بود. جامعه‌ی آماری این پژوهش کلیه دانشجویان مقاطع کاردانی، کارشناسی پیوسته و دکتری عمومی دانشگاه علوم پزشکی شهرستان گناباد مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ به تعداد ۱۱۴۳ نفر بود. نمونه آماری به تعداد ۲۷۵ نفر و بر اساس روش طبقه‌ای متناسب با حجم و به صورت چند مرحله‌ای انتخاب شد. ۵۲ نفر (۲۲/۲٪) از دانشجویان بومی و ۲۲۳ نفر (۷۷/۸٪) از دانشجویان غیر بومی هستند. ۱۷۸ نفر (۶۳/۹٪) از دانشجویان دختر و ۹۷

نفر (۳۶/۱٪) از دانشجویان پسر هستند. ابزارهای پژوهش عبارت بودند از:

۱- پرسشنامه اشتیاق تحصیلی فردریکز (۲۰۰۴) که دارای ۱۵ گویه در سه خرده مقیاس رفتاری (سوالات ۱ تا ۴) عاطفی (سوالات ۵ تا ۱۰) و شناختی (سوالات ۱۱ تا ۱۵) است که دامنه پاسخگویی آن بر اساس طیف لیکرت، از ۱ تا ۵ و از (هرگز تا در تمام اوقات) می باشد (۲۳). در پژوهش مرزوقی، حیدری و حیدری (۱۳۹۱) پایایی این مقیاس به روش ضریب آلفای کرونباخ ۷۵٪ محاسبه گردید (۳). در پژوهش حاضر نیز پایایی این مقیاس برای ۱۵ پرسشنامه به روش ضریب آلفای کرونباخ ۸۲٪ به دست آمد.

۲- پرسشنامه آگاهی از آینده شغلی ادهمی مقدم و همکاران (۱۳۹۴) جهت بررسی آگاهی دانشجویان علوم پزشکی نسبت به آینده شغلی طراحی شده است و دارای ۹ سوال می باشد و طیف جواب آن شامل سه گزینه بله، خیر و نمی دانم می باشد. در این پرسشنامه، ۱۲ سوال در مورد مشخصات دموگرافیک و ۹ سوال در رابطه با سنجش میزان آگاهی دانشجویان نسبت به رشته تحصیلیشان در نظر گرفته شد. سوالات مربوط به میزان آگاهی به صورت بله، خیر، نمی دانم تنظیم شد، که به پاسخ بله نمره +۱، پاسخ خیر نمره -۱ و به پاسخ نمی دانم نمره صفر تعلق گرفت. حداقل نمره خام برای آگاهی دانشجویان نمره -۹ و حداکثر نمره +۹ بود. تقسیم بندی نمرات آگاهی دانشجویان به صورت بالا (نمره +۹ تا +۸)، متوسط (نمره +۷ تا +۵)، و پایین (نمره +۴ تا -۹) انجام شد. جهت تعیین اعتبار علمی پرسشنامه از روش اعتبار محتوا استفاده شد، به این صورت که پرسشنامه به تایید و اصلاح ۱۰ تن از اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد

اسلامی واحد پزشکی تهران رسید همسانی درونی به دست آمد $\alpha = 0.76$ سوالات از طریق ضریب آلفای کرونباخ که مورد تأیید قرار گرفت (۲۴). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه مذکور ۰/۸۴ بدست آمد و در حد قابل قبولی است. ۳- پرسشنامه ادراک از عدالت آموزشی گل-پرور (۲۰۱۰) که بر مقیاس لیکرت هفت درجه-ای پاسخ داده می شود. این پرسشنامه ۱۴ گویه ای بر پایه فرهنگ بومی دانشگاه های ایران ساخته شده است. نمره گذاری هر سؤال از هفت به یک (کاملاً موافقم ۷ و کاملاً مخالفم ۱) انجام می شود. حداکثر نمره پرسشنامه ۹۸ (بیشترین میزان عدالت آموزشی)، میانگین ۵۶ و حداقل نمره ۱۴ (کمترین میزان عدالت آموزشی) است. روایی این پرسشنامه بسیار مطلوب گزارش شده است و پایایی آن نیز بر اساس ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد که نشان از پایایی مناسب این پرسشنامه است (۲۵). در پژوهش حاضر، پایایی این مقیاس به روش ضریب آلفای کرونباخ ۷۲٪ محاسبه گردید.

همچنین برای تجزیه و تحلیل داده ها از و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد.

یافته ها

در جدول ۱: شاخص های توصیفی متغیرهای پژوهش شامل تعداد، میانگین و انحراف استاندارد نمرات آزمودنی ها ارایه شده است.

جدول ۱: شاخص های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	تعداد	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
اشتیاق تحصیلی	۲۷۵	۲۷/۰۰	۴۵/۰۰	۳۶/۶۰	۴/۳۲
آگاهی از آینده شغلی	۲۷۵	-۲/۰۰	۹/۰۰	۵/۲۱	۲/۹۷
ادراک از عدالت آموزشی	۲۷۵	۵۷/۰۰	۹۸/۰۰	۷۳/۴۹	۱۱/۷۱

در جدول ۲: توزیع فراوانی متغییر رشته تحصیلی ارائه شده است.

جدول ۲: توزیع فراوانی آزمودنی‌ها به تفکیک رشته تحصیلی

رشته	جمع کل	درصد
پزشکی	۵۵	۲۰
پرستاری	۵۳	۱۹,۲۷
مامایی	۲۱	۷,۶۳
تکنولوژی اتاق عمل	۲۰	۷,۲۷
هوشبری	۱۸	۶,۵۴
علوم آزمایشگاهی	۲۳	۸,۳۶
تکنولوژی پر توشناسی	۱۴	۵,۰۹
مهندسی بهداشت محیط	۱۸	۶,۵۴
بهداشت عمومی	۱۸	۶,۵۴
مهندسی بهداشت حرفه‌ای	۱۷	۶,۱۸
تکنسین سلامت دهان	۸	۲,۹۰
فوریت‌های پزشکی	۱۰	۳,۶۳
جمع کل	۲۷۵	۱۰۰

نرمال بودن بررسی شدند. توزیع داده‌ها از نظر نرمال بودن با آزمون شاپیرو و یک بررسی شد و مقادیر p -value که در جدول ۲ گزارش شده‌اند، نشان می‌دهند که داده‌های ما نرمال-اند.

برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش (ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد)، از آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام به گام استفاده شد. قبل از انجام آزمون تحلیل رگرسیون، پیش فرض‌های این آزمون مبنی بر

جدول ۳: بررسی مفروضه نرمال بودن متغیرهای پژوهش

آزمون شاپیرو و ویلک برای نرمال بودن		متغیرهای پژوهش
آماره	آماره	
۰/۱۷۵	۰/۹۹۳	اشتیاق تحصیلی
۰/۱۳۲	۰/۹۵۶	ادراک از عدالت آموزشی
۰/۳۳۱	۰/۹۹۰	آگاهی از آینده شغلی

استفاده شد (جدول ۳). مدل نشان می‌دهد که متغیرهای ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی و وارد معادله رگرسیون شده است.

جهت پیش‌بینی اشتیاق تحصیلی بر اساس ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی از تحلیل رگرسیون با روش گام به گام برای ورود متغیرهای پیش‌بینی در مدل رگرسیون

جدول ۴: لیست متغیرهای وارد شده در تحلیل رگرسیون اشتیاق تحصیلی

مدل	متغیرهای وارد شده	متغیرهای حذف شده	روش
۱	ادراک از عدالت آموزشی		تحلیل رگرسیون گام به گام
۲	آگاهی از آینده شغلی		

متغیر ملاک: اشتیاق تحصیلی متغیر پیش بین: ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی

در جدول ۴: خلاصه مدل و نتایج تحلیل واریانس برای متغیرهای پیش‌بینی‌کننده ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام اشتیاق تحصیلی از طریق متغیرهای پیش بین ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی

مدل	منابع تغییر	SS	dF	MS	F	سطح معنی داری	r	r ²	R square Adjusted
۱	رگرسیون	۶۵۴/۷۵۹	۱	۶۵۴/۷۵۹	۳۹/۸۹	۰/۰۰۰	۰/۳۵۷	۰/۱۲۷	۰/۱۲۴
	باقیمانده	۴۴۸۰/۸۲	۲۷۳	۱۶/۴۱					
۲	رگرسیون	۸۴۱/۱۷	۲	۴۲۰/۵۸	۲۶/۶۳	۰/۰۰۰	۰/۴۰۵	۰/۱۶۴	۰/۱۵۸
	باقیمانده	۴۲۹۴/۴۰	۲۷۲	۱۵/۷۸					

متغیر ملاک: اشتیاق تحصیلی

متغیر پیش بین: ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی

مدل ۱ (ادراک از عدالت آموزشی) مشخص می‌کند که با توجه به مقدار R و R² تعدیل شده فقط ۱۲٪ از واریانس مشاهده شده در اشتیاق تحصیلی از طریق ادراک از عدالت آموزشی توجیه می‌شود (R Square=۰/۱۲۴). اگر ادراک از عدالت آموزشی به اندازه یک واحد افزایش یابد، این تغییر به اندازه ۰/۲۶۲ نمرات اشتیاق تحصیلی را تغییر می‌دهد. اضافه شدن مدل ۲ (آگاهی از آینده شغلی)، باعث افزوده شدن ۴٪ به واریانس قبلی می‌شود (R Square=۰/۱۵۸). بدین ترتیب دو مدل روی هم ۱۶٪ از واریانس اشتیاق تحصیلی را تبیین می‌کنند. افزایش یک واحد در نمره آگاهی از آینده شغلی سبب تغییر ۰/۲۱۳ واحد در نمره‌های اشتیاق تحصیلی می‌شود. با توجه به مقدار F و سطح معنی‌داری (P) که کوچکتر از ۰/۰۱ است، با اطمینان ۹۹٪ نتیجه می‌گیریم بین متغیرهای

ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

همچنین علاوه بر بررسی فرضیه اصلی، متغیرهای پیش‌بینی نیز به تفکیک مورد تحلیل قرار گرفتند که بین ادراک از عدالت آموزشی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان با توجه به مقدار ضریب همبستگی پیرسون (۰/۳۳) و سطح معنی‌داری که کمتر از ۰/۰۵ است و همچنین بین آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان، با توجه به مقدار ضریب همبستگی (۰/۴۴) و سطح معنی‌داری که کمتر از ۰/۰۵ است، رابطه وجود دارد.

جدول ۶: ضریب همبستگی بین ادراک از عدالت آموزشی با اشتیاق تحصیلی

اشتیاق تحصیلی			متغیر
سطح معنی داری (P)	همبستگی (r)	تعداد (n)	
۰/۰۰۰	۰/۳۳	۲۷۵	ادراک از عدالت آموزشی

جدول ۷: ضریب همبستگی بین آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی

اشتیاق تحصیلی			متغیر
سطح معنی داری (p)	همبستگی (r)	تعداد (n)	
۰/۰۰۰	۰/۴۴	۲۷۵	آگاهی از آینده شغلی

بحث و نتیجه گیری

فرضیه اصلی پژوهش بیان داشت ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد. برای بررسی این فرضیه از آزمون تحلیل رگرسیون چند متغیره به روش گام‌به‌گام استفاده شد. مدل نشان داد که متغیرهای ادراک از عدالت آموزشی و آگاهی از آینده شغلی و وارد معادله رگرسیون شده است. مدل ۱ (ادراک از عدالت آموزشی) مشخص می‌کند فقط ۱۲٪ از واریانس مشاهده شده در اشتیاق تحصیلی از طریق ادراک از عدالت آموزشی توجیه می‌شود ($R^2 = 0/124$). اگر ادراک از عدالت آموزشی به اندازه یک واحد افزایش یابد، این تغییر به اندازه ۰/۲۶۲ نمرات اشتیاق تحصیلی را تغییر می‌دهد. اضافه شدن مدل ۲ (آگاهی از آینده شغلی)، باعث افزوده شدن ۴٪ به واریانس قبلی می‌شود ($R^2 = 0/158$). بدین ترتیب دو مدل روی هم ۱۶٪ از واریانس اشتیاق تحصیلی را تبیین می‌کنند. افزایش یک واحد در نمره آگاهی از آینده شغلی سبب تغییر ۰/۲۱۳ واحد در نمره‌های اشتیاق تحصیلی می‌شود.

فرضیه فرعی اول بیان داشت ادراک از عدالت آموزشی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد. جهت تعیین رابطه ادراک از عدالت آموزشی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار ضریب همبستگی بین ادراک از عدالت آموزشی با اشتیاق تحصیلی (۰/۳۳) سطح معنی‌داری که کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد و فرضیه خلاف که عبارت است از "ادراک از عدالت آموزشی با

اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد" تایید می‌شود.

یافته‌های پژوهش با تحقیقات قنبری و حجازی (۱۳۹۲)، افزاینده و دیگران (۱۳۹۵)، جلالوندی و دیگران (۱۳۹۵)، قادری و دیگران (۱۳۹۱) و ایزو و همکاران (۲۰۱۵)، مرزوقی و دیگران (۱۳۹۲) گل پرور و همکاران (۱۳۹۰) همسو است (۳، ۲۶-۳۱).

در تبیین این یافته می‌توان گفت که عدالت از دیرباز جزء مهمترین مباحث و دغدغه‌های بشر و اندیشمندان علوم گوناگون بوده است. عدالت حیات و بقای سیستم‌های اجتماعی را استمرار می‌بخشد و عناصر اجتماعی را در کنار یکدیگر منسجم می‌سازد، در حالی که بی‌عدالتی موجبات جدایی و اضمحلال آنها را فراهم می‌آورد. لذا مدیران با بکارگیری عدالت و ایجاد اعتماد و احترام به دانشجویان بیشترین تأثیر را در افزایش انگیزش و اشتیاق تحصیلی خواهند داشت. وقتی استادان در دانشگاه در تعامل و در رابطه با دانشجویان عدالت را رعایت می‌کنند، از طریق احساس خود ارزشمندی، ظرفیت یاری‌رسانی دانشجویان به یکدیگر و مشارکت و پایبندی به قواعد را افزایش می‌دهند. عدالت در محیط‌های آموزشی با احساس ارزشمند بودن همراه است. همه دانشجویان در اینگونه محیط‌ها انتظار دارند به طور یکسان از خدمات و امکانات موجود برخوردار شوند، در حالی که بی‌عدالتی احساس تردید و اضطراب را به همراه داشته و موجب کاهش اشتیاق تحصیلی در دانشجویان می‌شود.

فرضیه فرعی دوم بیان داشت آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد. جهت تعیین رابطه آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق

تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد از ضریب همبستگی پیرسون پیرسون استفاده شد. با توجه به مقدار ضریب همبستگی بین ادراک از آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی در سطح معنی‌داری که کمتر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد و فرضیه خلاف که عبارت است از "آگاهی از آینده شغلی با اشتیاق تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گناباد ارتباط دارد" تایید می‌شود. نتایج پژوهش در این سطح از فرضیه با نتایج پژوهش ادهمی مقدم و همکاران (۱۳۹۴)، نعمت‌اللهی و همکارانش (۱۳۹۳)، امانی و همکاران (۱۳۸۸) همخوانی دارد (۲۴، ۳۲، ۱۴). از آنجا که دانشجویان از کم و کیف آینده شغلی، تعلیم و تربیت و فعالیت‌های تئوری و عملی رشته‌های مختلف تحصیلی به خصوص رشته مورد علاقه خود در دانشگاه آگاه می‌شوند. این آگاهی می‌تواند علاقه و انگیزه آنها را برای ورود به محیط‌های شغلی افزایش داده و این علاقه و آگاهی از آینده شغلی منجر به اشتیاق تحصیلی خواهد شد. با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود: وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اصول عدالت سازمانی همچون انصاف و برابری را در تخصیص امکانات، دستاوردها، مسئولیت‌ها، نحوه توزیع امکانات، برنامه و مسئولیت‌های آموزشی و همچنین انصاف و برابری و ادب، صداقت و احترام را در برقراری ارتباطات و برخورد با دانشجویان، بیش از پیش مورد توجه قرار دهند تا از طریق بالا بردن ادراک عدالت آموزشی دانشجویان، موجبات افزایش پیامدهای آموزشی مطلوب، به ویژه رفتارهای مثبت‌گرا و اشتیاق تحصیلی آنان را فراهم سازند. در این رابطه همچنین برگزاری کارگاه‌های آموزشی عدالت آموزشی، اشتیاق تحصیلی برای مدیران و اعضای هیأت علمی پیشنهاد می‌گردد.

از آنجا که آگاهی از آینده شغلی رشته تحصیلی سهم بسزایی در میزان اشتیاق تحصیلی دانشجویان دارد پیشنهاد می‌شود که: در مقطع متوسطه و دانشگاه قبل از انتخاب رشته

تلاش در جهت ارتقای شناخت و علاقه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی و بازار کار برای هر رشته صورت پذیرد که این تلاش‌ها می‌تواند از طریق روش‌های گوناگونی از جمله برگزاری همایش، کارگاه و ... توسط مسئولان برگزار شود.

محدودیت‌های پژوهش:

۱. همیشه بیم آن است که مبادا افراد مورد تحقیق از بیان نظرات تحقیق خود امتناع کنند و یا در آن اهمال کنند. بنابراین می‌توان این را نیز یک مانع در رسیدن به نتیجه دقیق دانست.
 ۲. با وجود اطمینان به پاسخگویی از محرمانه بودن اطلاعات، بعضی از پاسخگوییان، از جواب دادن بعضی سوالات شخصی خودداری کرده بودند.
 ۳. محدودیت دیگر این پژوهش این است که نتایج و یافته‌های بدست آمده تنها قابل کاربرد در جامعه آماری پژوهش می‌باشند و نمی‌توان آن را به جامعه آماری دیگری تعمیم داد.
 ۴. تحقیقات مربوط به حوزه علوم انسانی و رفتاری با توجه به ماهیت پیچیده رفتار انسانی همواره با پیچیدگی‌ها و محدودیت‌هایی روبرو هستند که معمولاً از در اختیار نداشتن وسایل و ابزارهای مناسب جهت سنجش نگرش‌ها و رفتارهای انسان در افراد گوناگون ناشی می‌شود. از آنجایی که برای انجام پایان نامه محدودیت زمانی ۶ ماهه وجود دارد این پژوهش با توجه به ماهیت آن با این محدودیت‌ها روبرو بوده است.
- از آنجا که برای بدست آوردن اطلاعات نیازمند آن بود تا وارد مسائل شخصی افراد شود لذا همواره احتمال عدم ارائه اطلاعات نادرست موجب نگرانی بوده است و نیز می‌توان دامنه وسیع این تحقیق و همچنین حوزه‌های پیچیده مورد بررسی تحقیق پیش رو را هم از جمله موانع و محدودیت در نظر گرفت.

References

- 1- Sanagoo A, Nomali M, Joubari L. *Explanation of educational equity among Medical Sciences students: evaluation of Medical Sciences Students opinions and experiences*. Future of Medical Education Journal 2011; 4(3): 39-44 [Persian].
- 2- Mohammadi E. *The Relationship between Academic Ethics with Educational Justice and Academic Commitment and Deception of Students of Kashan University*. [Thesis] Maser Kashan University, Faculty of Literature and Human Sciences 2015. [Persian].
- 3- Marzooghi R, Heidari M, Heidari E. *The Impact of Educational Justice on Students' Academic Burnout in the University of Social Welfare and Rehabilitation Science, Tehran, Iran*. Strides in Development of Medical Education 2013; 10(3): 328-334 [Persian].
- 4- Salehi M, Chari Sarasty F. *A Study of ICT Role on Educational Justice from the View Point of Secondary School Managers in Mazandaran Province*. Information and Communication Technology in Educational Sciences 2014; 5(1): 43-57. [Persian].
- 5- Nassiri valeikbani F, Gilani M, Eskandari A. *The relationship between social intelligence and educational citizenship behavior and learning effectiveness graduate students Bu Ali Sina University in Hamedan*. Journal of New Approaches in Educational Administration 2014; 5(1): 175-188. [Persian].
- 6- Yousefi Maghsoudbeiki H, Karimiyar Jahromy M. *Educational equity in medical science universities: challenges and approaches*. Journal of Education Ethics in Nursing 2014; 3(1): 9-17. [Persian]
- 7- Chisnall K. *Exploring Leadership for Excellence and Equity in High Performing Middle Schools*. Doctoral [Thesis]. University of North Carolina, 2010.
- 8- Kazemi haki B, ghorbaniyan N. *Anesthesia students' awareness and interest to their field of study and future career in Tabriz University of Medical Sciences*. Journal of Medical Education & Development 2015; 9(4): 19-27 [Persian].
- 9- Fardanesh H. *Educational technology*. 16th ed. Tehran: Tehran University 2004: 56-63.
- 10- Nedjat S, Emami Razavi H, Rashidian A, Yazdani S, Majdzadeh R. *The Motives of Medical Students in Tehran University for Choosing Medicine Field and their Outlooks for their Profession: Qualitative versus Quantitative Approach*. Journal of Strides in Development Medical Education 2006; 3(1):1-10. [Persian].
- 11- Adhami A, Nouhi E, Mohammadalizadeh S, Jalili Z, Fattahi Z. *Faculty Members' Attitude toward Academic Advising and Counseling and their Viewpoints about Counseling Duties*. Iranian Journal of Medical Education 2008; 8 (1): 7-14. [Persian].
- 12- Habibzade S, Poorfarokhi F, Ghasemi A, Amini T. *Rate and etiology reasons of educational failure among studentof Ardabil University of Medical Sciences* [Thesis] Ardabil University of Medical Sciences, 2008. [Persian].
- 13- Nasr A, Oreizy H, Alamatsaz M, Nili M. *The Criteria of Choosing a Discipline by Public Universites' Candidates Based on High School Dicipline, Age and Number of Participating in Public Exams*. Journal of Modern Psychological Researches 2007; 2(5): 109-138. [Persian].

- 14- Amani F, Akharbin K, Saeedi S, Fatehi Z, Ghahremani R. *The knowledge and interest of anesthesia students to own field of study in Ardabil University of Medical Sciences*. Journal of Caduceus 2010; 2: 37-40. [Persian].
- 15- Pursoltanizarandi H, Ashraf Ganjuyi F, Zargham firoozi F. *The Relationship between Knowledge of Information and Communications Technology and Self-Concept and the Opinions of Physical Education Postgraduate Students of Tehran Islamic Azad Universities about Their Job Prospects*. Organizational Behavior Management in Sport Studies 2014; 1(1): 101-111. [Persian].
- 16- Mostafavi A, Ramezanloo P, Asgari N. *Pharmacy Students' Reasons for Choosing Pharmacy as a Career and Changes in Their Motivation during the Course*. Journal of Medical Education Development 2013; 5(9): 33-41. [Persian].
- 17- Walker KW, Pearce M. *Student engagement in oneshot library instruction*. Journal Academic Librarianship 2014; 40(3-4): 281-90.
- 18- Kordi A. *Prediction of Educational Enthusiasm Based on Motivational Factors (The Usefulness of Homework and Mastery Objectives): Mediating Role of the Horizons of Time Among Students*. MA [Thesis] Allameh Tabatabaee University, Faculty of Education and Psychology, 2016. [Persian].
- 19- Lee J, Shute VJ. *Personal and social- contextual factor in K- 12 academic performance: An integrative perspective on student learning*. Educational psychologis 2010; 45(3): 185- 202.
- 20- Pintrich PR. *an achievement goal theory perspective on issues in motivation terminology theory and research*. Contemporary Education Psychology 2000; 25(1): 92-104.
- 21- Archambault I, Janosz M, Fallu J-S, Pagani LS. *Student engagement and its relationship with early high school dropout*. Journal of Adolescence 2009; 32(3): 651-70.
- 22- Zolali B, Ghorbani F. *Comparison of academic motivation and school engagement in students with and without dyslexia*. Journal of Learning Disabilities 2014; 3(4): 44-58. [Persian].
- 23- Fredricks JA, Blumenfeld PC, Paris AH. *School engagement: Potential of the concept, state of the evidence*. Review Education Research 2004; 74(1): 59-109.
- 24- Adhami Moghadam F, Sahebalzamani M, Tabatabaee Jamarani M, Farahani H, Aghababagoli N. *The knowledge of Islamic Azad University Tehran Medical Branch students to their educational major at the time of entrance to the university*. Medical Sciences 2015; 25(2): 151-156. [Persian].
- 25- Golparvar M. *The Role of Academic Ethics, Educational Justice and Injustice among University Student's Education/Citizenship Behaviors*. The Journal of Modern Thoughts in Education, 2010; 5(4): 25-41. [Persian].
- 26- Ghanbari s, Hajjari N. *Relationship between perceived organizational justice with job satisfaction and organizational commitment among public secondary school's teachers in Hamadan*. Quarterly Journal of Career & Organi- zational Counseling 2013; 5(16): 9-27. [Persian].
- 27- Afranandeh, SS, Mirzaei T, Pouraboli B, Sabzevari S. *Educational justice and educational citizenship behavior from perspective of nursing students*. Medical Ethics Journal 2016; 10(35): 117-140. [Persian].

- 28- jalalvandi M, amirian P, Tohidnia M, nemati kivenani A. *Educational justice from the perspective of Kermanshah paramedical students in 2014*. Journal of Medical Education and Development 2016; 11(1): 51-60. [Persian].
- 29- Ghaderi S, Siadat A, Shams Mourkani G. *A Study of the Relationship between Perception of Organizational Justice and Work Engagement among Isfahan High School Teachers*. New Educational Approaches 2012; 7(1): 49-72. [Persian].
- 30- Viseu J, Rus C, Neves de S. *How do organizational justice and health influence teachers' work engagement? The mediating role of positive psychological capital and job satisfaction, organizational justice*. Health & Work Engagement 2015; 17(4): 165-73.
- 31- Golparvar M, Vaseghi Z, Javadiyan, Z. *Distributive and Procedural Justice as a Moderator of the Relationship of Stress, Overload, and Job Dangers to Women Nurses' Involvement and Commitment*. Sociology of Women 2011; 2(8): 115-142. [Persian].
- 32- Neamatollahi H, Mehrabkhani M, Ghafarpour S, Ghasemi A. *Evaluation of Mashhad Dental School Students' Motives and Viewpoints on Their Career Choices in 2010*. Journal of Mashhad Dental School 2014; 38(1): 71-84. [Persian].

The relationship between perceived educational justice and awareness of the future of career with academic enthusiasm among the students of a University of Medical Sciences

Momenimahmouei H (PhD)¹, Pourfatemi A (MSc)^{*2}

¹ Assistant Professor, Torbat-e-heydarieh Branch, Islamic Azad University, Torbat-e-heydarieh, Iran.

² MSc Student in Educational Sciences, Torbat-e-heydarieh Branch, Islamic Azad University, Torbat-e-heydarieh, Iran.

Received: 11 Dec 2017

Revised: 11 Apr 2018

Accepted: 13 Oct 2018

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to investigate the relationship between the perception of educational justice and awareness of the future of career with the academic enthusiasm of the students of Gonabad University of Medical Sciences.

Methods: In this descriptive correlational study the characteristics of perceived educational justice and awareness of the future of career were considered as predictive variables and academic enthusiasm as the criterion variable. The statistical population was all Ph.D., associate and undergraduate students of Gonabad University of Medical Sciences in the academic year of 2017. A sample of 275 people was selected based on randomized, proportional to volume and step by step method. The research instruments were a questionnaire of academic enthusiasm, a questionnaire on knowledge of the future of career and a questionnaire on perceived educational justice. For analyzing data, multivariate regression and Pearson correlation coefficient were used.

Result: The results of regression analysis indicated that 16% of the changes in the variance of academic enthusiasm scores with prediction of educational justice and awareness of the career future were predictable. The results of Pearson correlation coefficient showed that there was a relationship between academic enthusiasm and perception of educational justice ($P < 0.01$) and knowledge of the career future ($P < 0.01$).

Conclusion: The results of the study indicated that there was a perception of educational justice and awareness of the career future with the academic enthusiasm of the students of the Gonabad University of Medical Sciences. These results showed that having a positive perception of educational justice and knowledge about the future of career of medical students could improve their academic enthusiasm. Therefore, it is suggested that educational managers of the Universities of Medical Sciences should pay attention to educational justice and awareness of the career future of the students and increase their interest and enthusiasm to education.

Keywords: Perceived educational justice, Awareness of the career future, Academic Enthusiasm.

This paper should be cited as:

Momenimahmouei H, Pourfatemi A. *The relationship between perceived educational justice and awareness of future career with academic passion among students of University of medical sciences.* J Med Edu Dev; 13 (4): page 332-344

*** Corresponding Author: Tel: +989135332811, Email: moben_1391@yahoo.com**